

Załącznik
do Uchwały Nr LII/401/2018
Rady Gminy Zbuczyn
z dnia 18 czerwca 2018 r.

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz
Przeciwdziałania Narkomanii
Gminy Zbuczyn
na 2018 rok**

PRZEWODNICZĄCY RADY

Stanisław Kondraciuk

I. WPROWADZENIE

Wśród problemów społecznych w Polsce te związane z alkoholem i narkomanią są najtrudniejszymi do rozwiązania. Wynika to głównie z ich rozmiarów, złożoności, a także kosztów społecznych i ekonomicznych jakie ponoszą nie tylko osoby indywidualne, ale także całe społeczeństwo. Badania epidemiologiczne pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu w Polsce na ok. 600 tys. zaś osób pijących alkohol szkodliwie na ok. 2, 5 mln. Szkody spowodowane przez uzależnienia, występują w wielu wymiarach:

- jednostkowym (oddziałują negatywnie na zdrowie fizyczne i psychiczne);
- społecznym (negatywne oddziaływanie na zdrowie fizyczne i psychiczne członków rodzin, przemoc w rodzinie, zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, ubóstwo, bezrobocie etc.);
- ekonomicznym (koszty: leczenia osób uzależnionych jak i współuzależnionych, systemu pomocy społecznej, zaangażowania wymiaru sprawiedliwości, przedwczesnej umieralności, spadek wydajności pracy etc.).

W świetle nowoczesnego podejścia do problematyki uzależnień, rozwiązywanie tych problemów oznacza zarówno podejmowanie działań ukierunkowanych na pojedyncze jednostki, grupy osób uzależnionych i ich rodziny.

Profilaktyka uzależnień ma na celu ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym takim jak wypadki drogowe, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, akty agresji, problemy w relacjach międzyludzkich.

Profilaktyka uzależnień, polega na eliminowaniu lub redukowaniu wpływu czynników ryzyka i wzmacnianiu czynników chroniących.

Do czynników ryzyka zaliczamy: słabą więź z rodziną, brak stawiania dziecku jasnych oczekiwań, brak jasnych reguł postępowania, niekonsekwencja, brak rygorów lub zbyt rygorystyczne wychowanie, wysoki poziom konfliktów w rodzinie, tolerancję rodziców wobec używania przez dzieci alkoholu (przyjmowanie wzorców od rodziców, jeśli rodzice się upijają lub relaksują przy alkoholu), niepowodzenia szkolne, słabą więź ze szkołą, kościołem, rówieśnikami, przynależność do grup rówieśniczych „problemowych”.

Do czynników chroniących zaliczamy: silną więź z rodzicami, jasne, zdecydowane i spójne postawy rodzicielskie, zdrową kontrolę rodzicielską, rozwijanie zainteresowań i umiejętności społecznych, uczestniczenie w różnego rodzaju grupach szkolnych, parafialnych dających poczucie przynależności, wyraźny sprzeciw dla zachowań odbiegających od norm społecznych, poszanowanie prawa i wartości.

Ważną sprawą jest nie tylko zapobieganie i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkotykowych, ale również minimalizowanie skutków oraz edukowanie, uświadamianie i wspieranie.

II. Podstawa prawna i merytoryczna

Zadania z zakresu ochrony zdrowia i ich realizację nakłada na samorządy gmin art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r., poz. 994 z późn.

zm.), a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487, z późn. zm.). Obowiązek ten wynika także z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r., poz. 1030) i Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 stycznia 2015 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.

Do zadań własnych gminy, zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487, ze zm.), należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu (art. 4¹ ust. 1). W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2018 r., poz. 1030) przeciwdziałanie narkomanii należy do zadań własnych gminy, obejmujących:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

III. Diagnoza problemów społecznych na terenie gminy Zbuczyn

Gmina Zbuczyn położona jest w województwie mazowieckim jest największą gminą wiejską w powiecie siedleckim i jedną z większych w kraju. Na powierzchni 211 km², w 43 miejscowościach i 46 sołectwach mieszka ponad 10 tys. mieszkańców. Do pięciu szkół publicznych i czterech placówek niepublicznych uczęszcza łącznie ponad 1400 dzieci i młodzieży.

W 2017 roku wykonano diagnozę lokalnych zagrożeń wśród młodzieży szkolnej w Gminie Zbuczyn, które objęły 307 uczniów – 161 dziewcząt i 146 chłopców z klas siódmych szkoły podstawowej, drugiej i trzeciej gimnazjum. Jako metodę badawczą wybrano metodę sondażu diagnostycznego zaś jako technikę gromadzenie materiału badawczego poprzez ankietę.

Celem przeprowadzonych badań była przede wszystkim analiza wybranych problemów takich jak:

- informacje dotycząca atmosfery w rodzinie ucznia;
- dane dotyczące palenia papierosów przez uczniów;
- dane dotyczące spożywania alkoholu przez uczniów;
- dane dotyczące dostępności i zażywania narkotyków;
- informacje dotyczące świadomości społecznej na temat problemów uzależnień.

Jedną z głównych kwestii w ankietowaniu była wiedza na temat tego, czy respondenci (młodzież szkolna) pali papierosy.

Na pytanie dotyczące palenia papierosów odpowiedzi respondentów przedstawiały się następująco:

Czy palisz papierosy	Grupa respondentów				Razem	
	Kobiety/Dziewczęta		Mężczyźni/Chłopcy		N	%
	N	%	N	%		
Nie nigdy nie paliłam/paliłem	131	81,37	86	58,90	217	70,98
Nie palę ale spróbowałam/ Spróbowałem kilka razy	24	14,91	38	26,03	62	20,19
Palę od czasu do czasu	4	2,48	16	10,96	18	6,51
Palę dość często/ systematycznie	2	1,24	6	4,11	8	2,32
Łącznie:	161	100	146	100	307	100

Tabela 5. Odp. Respondentów nt. palenia papierosów – op. wł.

W pytaniu dotyczącym tego czy młodzi respondenci kiedykolwiek byli namawiani do palenia papierosów, odpowiedzi są następujące: 103 dziewczęta i 64 chłopców – łącznie 167 osób czyli 54,40% ogółu badanych podaje, że „nie”; 46 dziewcząt i 62 chłopców – łącznie 108 osób, tj. 35,18% osób badanych, podaje, iż „tak, ale odmówiłem/odmówiłam”. Natomiast 12 dziewcząt i 20 chłopców (łącznie 32 osoby) – 10,42% odpowiada, że „tak, zapaliłem/zapaliłam”.

144 respondentki i 113 respondentów - 257 osób czyli 83,71% ogółu osób biorących udział w badaniu podaje, że nie pali papierosów.

Z odpowiedzi zebranych w ankietach wynika, iż o większości sytuacji palenia papierosów przez młodych ludzi, ich rodzice o tym nie wiedzą.

Młodzież papierosy zdobywa w różnorakie sposoby;

- „kupuję sam/sama” – 2 dziewczęta i 12 chłopców;
- „kupują mi starsi koledzy” – 3 dziewczęta i 5 chłopców;
- „biorę od rodziców, rodzeństwa bez ich wiedzy” – 4 dziewczęta, żaden chłopiec;
- „częstują mnie koledzy” – 10 dziewcząt i 18 chłopców;
- „wymuszam częstowanie na innych” – żadna dziewczyna, 2 chłopców;
- „w inny sposób, napisz jaki: kupuje stryj” – 1 chłopiec.

Z danych zebranych w ankiecie wynika, że młodzi ludzie sięgają po papierosy z ciekawości, chęci „bycia w grupie”, obawy przed wykluczeniem z grupy rówieśniczej. Jednak nie wszyscy. Znaczna część osób badanych nigdy nie paliła i nie pali papierosów.

Dalsza część kwestionariusza ankiety zawiera pytania dotyczące alkoholu oraz doświadczeń młodych respondentów, z alkoholem związanych. O tym, czym dla młodzieży jest picie alkoholu, świadczą odpowiedzi (wielokrotnego wyboru), jakich udzielili młodzi ludzie w ankiecie:

Picie alkoholu według Ciebie	Grupa respondentów	
	Kobiety/Dziewczęta	Mężczyźni/Chłopcy
Poprawia humor	15	24
Leczy różne choroby	0	9
Ułatwia nawiązania kontaktów towarzyskich	13	16
Prowadzi do uzależnienia i niszczy życie człowieka	141	106
Łącznie – l. odp	169	155

Tabela 6. Respondenci nt. alkoholu – op. wł.

Czy i jak często pijesz alkohol? (wódka, wino, piwo, inne)	Grupa respondentów				Razem	
	Kobiety/Dziewczęta		Mężczyźni/Chłopcy		N	%
	N	%	N	%		
Nie nigdy nie piłem/piłam	141	87,58	96	65,75	237	77,20
Wypiłam kilka razy	13	8,07	26	17,80	39	12,70
Piję rzadko,	7	4,35	14	9,59	21	6,84

tylko w wyjątkowych sytuacjach						
Pije zawsze kiedy mam okazję	0	0	10	6,86	10	3,26
Łącznie:	161	100	146	100	307	100

Tabela 7 Odp. Respondentów nt. palenia papierosów – op. wł.

Na pytanie dotyczące tego, czy zdarzyło się młodemu respondentowi kiedykolwiek być pijanym, odpowiedzi są następujące:

- „nie” – 150 dziewcząt i 130 chłopaków;
- „tak, 1-2 razy” - 10 dziewcząt i 12 chłopaków
- „tak, kilka razy lub więcej” – 1 dziewczyna i 4 chłopaków.

Na pytanie, „gdzie najczęściej piją alkohol”, odpowiadają następująco:

- „we własnym domu”-10 dziewcząt i 17 chłopców;
- „w domu kolegów/koleżanek”-10 dziewcząt i 5 chłopców;
- „na dyskotekach, koncertach” – 1 dziewczyna, 11 chłopców;
- „na prywatkach” – 5 dziewcząt i 6 chłopców;
- „w kawiarni/klubie/barze” – żadna dziewczyna, 5 chłopców;
- „na podwórku/w parku/w lesie”- 6 dziewcząt i 20 chłopców;
- „na terenie szkoły” – 3 dziewczęta i 14 chłopców.

Z odpowiedzi ankietowych wynika, iż o większości sytuacji, w których młodzi ludzie spożywali alkohol, nie wiedzą ich rodzice .

Młodzi ludzie podają, że pochodzenia alkoholu, który spożywają jest następujące: są częstowani przez kolegów/koleżanki lub też wynoszą z domu. Wśród odpowiedzi są też takie, z których wynika, iż młodzież kupuje alkohol w sklepie , kawiarni czy barze i jak podają w kolejnych odpowiedziach „czasem spotykają się z odmową sprzedaży”.

Wśród odpowiedzi na pytanie dotyczące rodzaju alkoholu najczęściej spożywanego, odpowiedzi są następujące:

- „wódka” – 2 dziewczyny, 17 chłopców;
- „drinki” – 1 dziewczyna, 7 chłopców;
- „wino (szampan)”- 7 dziewcząt, 12 chłopców;
- „piwo” – 23 dziewczęta, 40 chłopców.

Znacząca większość osób ankietowanych podaje, że nie doznała nigdy krzywdy ze strony osoby pijanej – 156 dziewcząt i 137 chłopców, tj. łącznie 293 osoby co stanowi 95,44% ogółu osób badanych. Natomiast 5 dziewcząt podało, iż doznało krzywdy ze strony osoby pijanej, jako przykład podając:

- „nieprzyjemne gesty i słowa oraz zaczepki”;
- „groźby ze strony ojca koleżanki”;
- „nie da się opisać”.

Krzywdy ze strony osoby pijanej doznało 9 chłopaków, jako przykład podane:

- „ pijany mężczyzna miał do mnie problem”;
- „wypadek”.

Z odpowiedzi zawartych w ankietach wynika, iż znaczna część młodzieży miała doświadczenia z alkoholem. Niepokojącym jest to, iż zdaje się on być używką, do której istnieje łatwy dostęp. Z kwestionariuszy wnioskować można, iż znaczna liczba młodych osób

często wykorzystuje możliwość „eksperymentowania” z alkoholem, który jest dostępny w ich domach czy też domach rówieśników.

Podają, że korzystają też z okazji takich jak „wesele”, „koniec roku szkolnego”, „weekend”, „urodziny”, „domówka”.

Niektóre z pytań, na które odpowiadali respondenci dotyczyła znajomości środowiska pod względem dostępności do narkotyków czy też innych środków odurzających. Respondenci najczęściej wskazywali na to, iż nie mają orientacji co do dostępności narkotyków w ich środowisku. Odpowiedzi na pytanie w/w przedstawiają się następująco:

- „łatwo dostępne” – 6 dziewcząt i 11 chłopców;
- „trudno powiedzieć, nie orientuję się” - 144 dziewczęta i 114 chłopców;
- „trudno dostępne” – 20 dziewcząt i 21 chłopców.

Według badanych w pytaniu dotyczącym znajomości osoby ze swojego otoczenia, która miała lub ma kontakt z narkotykami odpowiedzi są następujące:

- „tak” - 45 dziewcząt zna taką osobę i 42 chłopców;
- „nie” – 116 dziewcząt nie zna takiej osoby i 104 chłopców.

Na pytanie, które dotyczyło tego czy kiedykolwiek miało miejsce zdarzenie wzięcia/zazycia jakiegoś narkotyku lub środka odurzającego, młodzi respondenci odpowiadali następująco:

- „nie, nigdy” – 160 dziewcząt i 142 chłopców;
- „tak, spróbowałem/spróbowałam 1-2 razy” – żadna dziewczyna i 2 chłopców;
- „tak, spróbowałem/ spróbowałam kilka razy” – 1 dziewczyna i 2 chłopców.

Na podstawie bardzo chaotycznych odpowiedzi wskazanych w kwestionariuszu ankiety, trudno jest określić miejsce, w którym młodzież miała kontakt ze środkami odurzającymi.

Podobnie jest w sytuacji pytania dotyczącego podania nazwy zażytego środka. Wnioskować można, iż młodzież wypisywała wszelkie nazwy narkotyków/środków odurzających jakie znają, np.: marihuana, mefedron, ziolo, koks, mocarz, lsd, heroína, kompot...

Podobnie, trudno jest wskazać na podstawie zebranych informacji skąd narkotyk/środek odurzający pochodził.

Na podstawie zabranego materiału badawczego można stwierdzić, iż nieznacznym odsetek z ogółu grupy badanej miał kontakt z narkotykami/środkami odurzającymi.

Pozytywnym należy ocenić fakt „świadomości” młodzieży co do nazewnictwa w/w środków.

W pytaniu dotyczącym tego czy i jak często rodzice rozmawiają z nimi o uzależnieniach, układ odpowiedzi przedstawia się następująco:

Czy rodzice rozmawiali z Tobą kiedykolwiek nt. zagrożeń zw. z uzależnieniami	Grupa respondentów				Razem	
	Kobiety/Dziewczęta		Mężczyźni/Chłopcy		N	%
	N	%	N	%		
Tak, dość często	38	23,60	40	27,40	78	25,41
Tak, ale rzadko	71	44,10	58	39,73	129	42,02

Nie	52	32,30	48	32,87	100	32,57
Łącznie:	161	100	146	100	307	100

Tabela 8. Respondenci o rozmowach z rodzicami – op. wł.

W pytaniu (wielokrotnej odpowiedzi), które brzmi: „czy kiedykolwiek uczestniczyłaś/uczestniczyłeś w jakichś zajęciach poświęconym problemom uzależnień, np. od alkoholu, narkotyków, itp. młodzież objęta badaniem ankietowym udzielała następujących odpowiedzi:

- „nie” – 39 odpowiedzi od dziewcząt i 61 od chłopców;
- „tak – poza szkołą” – 21 odpowiedzi od dziewcząt i 21 od chłopców;
- „tak – na terenie szkoły” – 114 odpowiedzi od dziewcząt i 72 od chłopców.

Młodzież szkolna z terenu Gminy Zbuczyn wskazuje, na to, iż chciała by podnieść poziom swojej wiedzy i świadomości w zakresie problemu uzależnień. Z uzyskanych odpowiedzi wnioskować można, iż to wiedza, którą dotychczas zdobyli podczas różnego rodzaju zajęć jest nie wystarczająca.

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczy zaufania ze strony młodzieży, a brzmi ono następująco: „Gdybyś znalazł się /znalazła się w trudnej sytuacji życiowej, to na kogo mógłbyś/mogłabyś najbardziej liczyć, komu powiedziałbyś/powiedziałabyś o swoim problemie w pierwszej kolejności?”:

- „matce” – 76 odpowiedzi od dziewcząt i 68 od chłopców;
- „ojcu” – 28 odpowiedzi od dziewcząt i 37 od chłopców;
- „rodzeństwu” – 33 odpowiedzi od dziewcząt i 21 od chłopców
- „komuś z dalszej rodziny” – 5 odpowiedzi od dziewcząt i 3 od chłopców;
- „wychowawcy klasy” – 2 odpowiedzi od dziewcząt i 8 od chłopców;
- „innemu nauczycielowi nie będącemu wychowawcą klasy” – 2 odpowiedzi od dziewcząt i 3 od chłopców;
- „księdzu” – 12 odpowiedzi od dziewcząt i 23 od chłopców;
- „koledze/koleżance” – 44 odpowiedzi od dziewcząt i 30 od chłopców;
- „innej osobie (komu:...)”- 16 odpowiedzi od dziewcząt, w tym: 11- przyjaciółce, 3 - chłopakowi i 2 – przyjacielowi, i 14 od chłopców;
- „do nikogo bym się nie zwrócił/zwróciła, próbowałbym/próbowałabym sam/sama uporać się z problemem” - 21 odpowiedzi od dziewcząt i 15 od chłopców.

Z analizy i interpretacji danych zgromadzonych w badaniach ankietowych można wskazać w badanych obszarach na konieczność podejmowania działań, których to realizacja przyczyni się do wzrostu wiedzy i świadomości wśród młodzieży jak i jej rodziców, co doprowadzi do ograniczenia lub wyeliminowania zagrożeń uzależnieniami w lokalnych społecznościach szkolnych, rówieśniczych.

Podejmowane działania powinny zmierzać przede wszystkim do:

- wzrostu poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Zbuczyn – młodzieży szkolnej i rodziców, w zakresie rozpoznawania różnych zagrożeń powodujących uzależnienie;
- wzrostu poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Zbuczyn – młodzieży szkolnej i rodziców, na temat skutków i konsekwencji wynikających z „eksperymentów” młodych ludzi ze środkami uzależniającymi;
- poprawy skuteczności diagnozowania oraz wykrywania przypadków uzależnienia od środków psychoaktywnych i ich ograniczania.

Podjęmowane działania mogłyby przyjąć następujące formy:

- profilaktyczne akcje uświadamiające (wykłady, prezentacje, spotkania z ekspertami w szkołach, klubach, świetlicach środowiskowych/wiejskich);
- dystrybucja materiałów informacyjnych (brozury, ulotki, plakaty);
- akcje informujące o zasadach i obowiązujących procedurach w zakresie uzależnień;
- stały monitoring środowisk szczególnie zagrożonych uzależnieniem;
- warsztaty o charakterze terapeutyczno-instruktażowym i szkoleniowym.

Działania te powinny mieć szeroki zakres, aby objąć swym zasięgiem przede wszystkim młodzież szkolną jak i jej rodziców, osoby zagrożone bezpośrednio i pośrednio zjawiskiem uzależnienia - dzieci, młodzież, członkowie rodzin wielodzietnych i wielopokoleniowych, zmagających się z trudną sytuacją materialną, bezrobociem, które często są jednym z czynników uzależnienia. Rezultatem tych działań powinien być wzrost poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Zbuczyn o formach i rodzajach uzależnień, zwiększona efektywność i skuteczność diagnozowania ich przypadków oraz zwiększenie motywacji mieszkańców do bardziej świadomego i aktywnego przeciwstawiania się tego rodzaju zachowaniom.

Podsumowując, w prowadzeniu działań profilaktycznych na terenie gminy Zbuczyn tak samo istotne wydają się być strategie oparte na przekazywaniu rzetelnej, adekwatnej do odbiorców wiedzy, a także te oparte na rozwoju umiejętności psychospołecznych. Nie należy zapominać, że tymi odbiorcami nie mogą być tylko dzieci i młodzież, ale także istnieje silna potrzeba angażowania rodziców, nauczycieli, pedagogów. Tylko w taki sposób może odbywać się kompleksowa działalność profilaktyczna, a tylko taka może przynieść wymierne efekty

Rada Gminy w Zbuczynie w dniu 13 sierpnia 2015 roku **Uchwałą Nr XI /87/2015 r.** ustaliła, że na terenie gminy Zbuczyn może być zlokalizowane maksymalnie:

- **12 punktów** sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży
- **12 punktów sprzedaży** napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży

Zgodnie z **uchwałą Rady Gminy w Zbuczynie Nr XI /87/2015 r. z dnia 13 sierpnia 2015** w sprawie zasad usytuowania na terenie gminy Zbuczyn miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych napojów alkoholowych. Miejsce sprzedaży napojów alkoholowych, w tym także piwa, przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży nie może być usytuowane w odległości mniejszej niż 80 m od obiektów chronionych. Wprowadza się stały zakaz sprzedaży, podawania, spożywania oraz wnoszenia napojów alkoholowych do obiektów chronionych, którymi są : kościoły, kaplice, cmentarze, ośrodki zdrowia, komisariat policji, dworce kolejowe.

Na terenie Gminy w 2017 r. funkcjonowały punkty sprzedaży napojów alkoholowych w tym:

- 27 punkty handlowe ze sprzedażą napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,
- 8 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży,

- 11 punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18 % przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży,
- 6 punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18 % przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży

Wartość sprzedaży napojów alkoholowych na podstawie oświadczeń w złotych

Lp.	Zawartość alkoholu	W latach			
		2014	2015	2016	2017
1	do 4,5% i piwa	1.930433,01	1.831733,19	1.868972,46	1.869725,56
2	od 4,5% do 18%	1.802101,32	1.98577,34	1.77580,43	1.67976,95
3	powyżej 18%	1.340391,35	1233678,61	1.220559,81	1.222242,10
	Razem	3.451025,68	3.263989,14	3.267112,70	3 259944,61

Zródło: UG Zbuczyn

W 2017 roku w punktach handlowych napojów alkoholowych znajdujących się na terenie Gminy Zbuczyn wykazano sprzedaż alkoholi na sumę 3 259944,61 zł. Ogólna kwota sprzedaży w stosunku do roku poprzedniego zmalała.

Ustalono również, iż wartość sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Zbuczyn utrzymuje się na podobnym poziomie od kilku lat.

Zestawienie dotyczące udzielonej pomocy dla rodzin dotkniętych alkoholizmem

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbuczynie, jako jednostka organizacyjna powołana jest do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Zbuczyn. Pomoc społeczna jest to działalność mająca na celu wspomaganie osób i rodzin w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi osoby i rodziny do udzielania świadczeń pomocy społecznej w tut. Ośrodku są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz alkoholizm.

W 2017 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbuczynie udzielił pomocy 19 rodzinom, w których występowały problemy alkoholowe. Grupie dzieci pochodzących z rodzin dotkniętych alkoholizmem zostały sfinansowane obiady. Całkowita kwota udzielonej pomocy przez GOPS w Zbuczynie w/w rodzinom wyniosła ok. 24 707,16 zł. (w tym zasiłki celowe i okresowe).

Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w Gminie Zbuczyn

Zjawisko przemocy w sposób ścisły wiąże się z problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Statystyki podają, że większość sprawców czynów kwalifikowanych przez

Kodeks Karny, jako fizyczne lub psychiczne znęcanie się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu lub innych środków uzależniających.

Leczenie terapeutyczne dla osób nadużywających alkohol

Obecnie Komisja współpracuje ze SPZOZ Łukowie i Radzyniu Podlaskim. W roku 2017 osoby potrzebujące pomocy kierowano nieodpłatnie na Oddział Leczenia Uzależnień i Pododdział Detoksykacji Alkoholowej. W 2017 r. komisja przeprowadziła z 13 osobami uzależnionymi rozmowy motywujące do utrzymania abstynencji i leczenia oraz z 18 –ma osobami –członkami rodzin osób pijących rozmowy wspierające.

W roku 2017 swoją działalność kontynuował Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem gdzie mieszkańcy gminy Zbuczyn korzystali z bezpłatnej pomocy specjalistów. Można było uzyskać konsultacje: prawnika, psychologa, instruktora terapii uzależnień. Konsultacje cieszą się powodzeniem i są zarezerwowane z miesięcznym wyprzedzeniem. Z pomocy psychologa skorzystało 73 osoby, a prawnika 43 osoby.

IV. Cele, zadania i realizacja.

Podstawowym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, zwanego dalej Gminnym Programem, jest profilaktyka uzależnień, przez co należy rozumieć zapobieganie powstawaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i nadużywaniem narkotyków.

Cele szczegółowe:

- 1) zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w zapobieganiu używania alkoholu i środków psychoaktywnych;
- 2) zwiększenie świadomości wśród dzieci, młodzieży i dorosłych na temat uzależnień;
- 3) niwelowanie problemów związanych z uzależnieniami;
- 4) ograniczenie dostępności do alkoholu i używania narkotyków;
- 5) ograniczenie szkód związanych z uzależnieniami;
- 6) reintegracja-powrót osób uzależnionych do otwartego społeczeństwa;
- 7) podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą dotyczących wczesnego rozpoznania zagrożeń wynikających z używania środków odurzających, środków zastępczych oraz umiejętności podejmowanych interwencji profilaktycznych;
- 8) działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.

Realizatorzy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbuczynie
- Komisariat Policji w Zbuczynie
- Placówki oświatowe na terenie Gminy Zbuczyn
- Gminny Ośrodek Kultury w Zbuczynie

- Parafie Rzymsko – Katolickie w Zbuczynie, Dziewulach, Krzesku-Majątku
- Caritas Diecezji Siedleckiej
- Lokalne organizacje pozarządowe
- Zespół Interdyscyplinarny
- Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Zbuczynie i Krzesku

V. Zadania programu i ich realizacja.

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków i ich rodzin poprzez:

- 1) współpraca z lekarzami rodzinnymi dotycząca wczesnej diagnozy;
- 2) finansowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla osób współuzależnionych od alkoholu nie objętych refundacją Narodowego Funduszu Zdrowia;
- 3) pozyskanie lub zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych, czasopism problemowych, publikacji i literatury;
- 4) dofinansowanie działalności społecznych organizacji abstynenckich istniejących na terenie Gminy Zbuczyn;
- 5) objęcie szkoleniami z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie osób zajmujących się pracą na rzecz uzależnionych i ich rodzin;
- 6) finansowanie upowszechnienia informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych oraz placówek leczenia dla osób uzależnionych lub zagrożonych uzależnieniem poprzez wydawanie informatora gminnego.
- 7) prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i uzależnienia od narkotyków i substancji psychoaktywnych pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:

- 1) upowszechnienie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w szczególności z problemem alkoholowym i uzależnieniem od narkotyków, w postaci szkoleń, warsztatów i seminariów; - z komunikacji rodzinnej i umiejętności wychowawczych.
- 2) prowadzenie oddziaływań dla osób doświadczających przemocy w związku z nadużywaniem alkoholu - prowadzenie grupy terapeutycznej;
- 3) finansowanie oraz doposażenie funkcjonowania i rozwoju Punktu Konsultacyjno-Interwencyjnego w którym udzielana jest pomoc psychologiczna i prawna dla osób i rodzin doświadczających konfliktów rodzinnych, wychowawczych, przemocy i uzależnienia.
- 4) dofinansowanie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób uzależnionych stosujących przemoc domową;
- 5) motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii
- 6) dofinansowanie wyjazdów integracyjnych dla rodzin borykających się z problemem alkoholowym (dofinansowanie kosztów transportu).
- 7) koordynowanie działań dotyczących pomocy rodzinom, w których występuje problem

alkoholizmu i narkomanii.

3. Prowadzenia działalności profilaktycznej, informatycznej i edukacyjnej oraz szkoleniowej rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć promujących pozytywne wzorce osobowościowe i zdrowy tryb życia poprzez:

- 1) dofinansowanie programów edukacyjno-profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii dla dzieci, młodzieży i dorosłych - prowadzonych na terenie szkół i innych placówek,
- 2) dofinansowanie wyjazdów dla dzieci, młodzieży i dorosłych w postaci zimowisk oraz kolonii z równoczesną realizacją programów o tematyce profilaktyki uzależnień;
- 3) podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania alkoholu i środków odurzających oraz umiejętności i podejmowania skutecznych interwencji profilaktycznej
- 4) dofinansowanie imprez profilaktyczno-edukacyjnych, kulturalnych i sportowych, oraz wycieczek dla dzieci i młodzieży w celu upowszechniania różnorodnych form spędzania wolnego czasu oraz wzorców godnych do naśladowania;
- 5) propagowanie zdrowego stylu życia poprzez współorganizowanie i dofinansowanie różnego rodzaju wydarzeń kulturalnych w formie spektakli, konkursów, koncertów, festynów itp. o tematyce przeciwdziałania przemocy oraz zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu i zażywaniem narkotyków dla społeczności lokalnej;
- 6) wspieranie finansowe inicjatyw szkolnych w realizowaniu zadań profilaktycznych;
- 7) prowadzenie działań edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu, w postaci szkoleń, warsztatów i seminariów;
- 8) organizowanie szkoleń i spotkań z właścicielami sklepów na temat zasad sprzedaży alkoholowych;
- 9) monitorowanie skali problemów alkoholowych w środowisku lokalnym przez prowadzenie badań i sondaży, tworzenie lokalnych diagnoz, a także ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych.

4. Wspomaganie działalności instytucji służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii poprzez:

- 1) wspomaganie i dofinansowanie instytucji oraz stowarzyszeń w zakresie podejmowania działań zmierzających do zapobiegania alkoholizmowi i innym patologiom społecznym oraz promowanie zdrowego stylu życia poprzez organizację wyjazdów, imprez i wycieczek profilaktycznych oraz organizacja wypoczynku z programami profilaktycznymi;
- 2) wspieranie przedsięwzięć prowadzonych przez Policję, organizacje pozarządowe, rządowe i samorządowe, Kościół Katolicki i inne kościoły w zakresie prowadzonych przez nie działań w dziedzinie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Dotyczy to głównie prowadzenia działań profilaktycznych i interwencyjnych w środowiskach służącym kontaktom z substancjami psychoaktywnymi.

5. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożycia alkoholu oraz przeciwdziałaniu narkomanii poprzez:

- 1) zobowiązanie każdego sprzedawcy prowadzącego sprzedaż napojów alkoholowych do konsekwentnego przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz prawa miejscowego w tym przestrzeganie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom poniżej 18-tego roku życia;
- 2) podejmowanie działań edukacyjnych i kontrolnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępu do zakupu napojów alkoholowych osobom poniżej 18 roku życia i nietrzeźwym;
- 3) podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniom odwykowym przez osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków;
- 4) opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 5) inicjowanie w środowisku lokalnym działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 6) zorganizowanie spotkań szkoleniowo- edukacyjnych dla sprzedawców;
- 7) dofinansowanie działań służących zwalczaniu niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- 8) nadzór nad uprawami roślin zawierającymi substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

Wszystkie wymienione działania będą miały charakter ciągły.

VI. Wskaźniki ewaluacji działań

1. Liczba osób uzależnionych i pijących szkodliwie oraz eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi, członków rodzin oraz ofiar i sprawców przemocy korzystających ze wsparcia w Punkcie Konsultacyjnym dla osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.
2. Liczba godzin oferowanego poradnictwa specjalistycznego.
3. Liczba osób uzależnionych i członków ich rodzin, z którymi przeprowadzono rozmowy motywujące zmierzające do poddania się leczeniu odwykowemu uzależnionego.
4. Liczba dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych objętych działaniami zarówno szkolnymi, jak i pozaszkolnymi związanymi z edukacją i profilaktyką z zakresu uzależnień i przeciwdziałania przemocy.
5. Liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku zawierającego program profilaktyczny.
6. Liczba przeszkolonych osób w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy.
7. Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
8. Liczba zakupionych i rozdstrybuowanych materiałów związanych z tematyką profilaktyki i uzależnienia.

VII. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Podmiotem, mającym istotne znaczenie dla realizacji Programu jest Pełnomocnik i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy:

- 1) rozpoznawanie środowisk zagrożonych alkoholem i przemocą. Współpraca z policją, GOPS, kuratorami sądowymi, lekarzami rodzinnymi w zakresie wymiany informacji na temat osób nadużywających alkoholu, narkotyków oraz stosujących przemoc w rodzinie;
- 2) podejmowanie czynności w zakresie procedury przygotowawczej związanej z zadaniami ustawowymi tej komisji, w tym czynności związane z przygotowaniem wniosku do sądu w sprawie orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- 3) kierowanie osób nadużywających alkoholu na badanie przez lekarzy biegłych;
- 4) finansowanie kosztów lekarza biegłego orzekającego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu;
- 5) inicjowanie postępowań opiekuńczych w sprawach dzieci z rodzin dysfunkcyjnych;
- 6) współpraca z policją w celu diagnozowania oraz zapobiegania zjawiskom patologii i przemocy;
- 7) opiniowanie wniosków na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych zgodnie z art. 18 ust. 3e ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 8) kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia w stosunku do podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż, podawanie napojów alkoholowych;
- 9) podejmowanie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, profilaktyki szkolnej i rodzinnej oraz pomocy dzieciom z rodzin z problemami alkoholowymi i uzależnieniem od narkotyków;
- 10) podejmowanie działań zmierzających do likwidacji stanów faktycznych, niezgodnych z art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 11) udział w szkoleniach dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 12) prowadzenie działalności informacyjnej i kulturalnej mającej na celu uświadomienie społeczeństwa o szkodliwości nadużywania alkoholu i zażywania narkotyków oraz popularyzowanie trzeźwości i abstynencji.

2. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zbuczynie za udział w posiedzeniach Komisji i za wykonywanie innych czynności pobierają wynagrodzenia 65 zł za posiedzenie.

Koszty szkoleń i konferencji dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z uwzględnieniem kosztów przejazdu pokrywane są ze środków przeznaczonych na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

VIII. Zasady finansowania niniejszego programu.

Finansowanie realizacji zadań niniejszego Programu jest dokonywane ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ujęte w budżecie gminy na rok 2018 w dziale 851 „Ochrona Zdrowia”,

Rozdział 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi

Rozdział 85153 – Przeciwdziałanie narkomanii

które wykonywane są w oparciu o spis zadań zawarty w niniejszym programie oraz Uchwałę Budżetową Gminy Zbuczyn na rok 2018

PRZEWODNICZĄCY RADY

Stanisław Kondraciuk